WARIES MISDAADREEKS · Nº 042

Landweer in Borne

De zaak van de verdwenen veldonderzoeker

REDACTIEDOSSIER BB-26/042
DE BORNSE BODE · APRIL 2026
SAMENGESTELD DOOR FEMKE NIJHUIS

VERTROUWELIJK · NIET PUBLICEREN

UITGEVERIJ WARIES

STUK 00 VR 17 APRIL 2026 · 16.40 MEMO HOOFDREDACTIE

Aan de eindredacteur

Van: Harry Kamphuis, hoofdredacteur **Aan:** eindredactie **Cc:** mr. I. Wolbert, F. Nijhuis

Collega,

Wat u in handen hebt, is geen krant en ook nog geen artikel. Het is het redactiedossier dat Femke Nijhuis de afgelopen twee weken heeft aangelegd over de verdwijning van Wim Brookhuis, 67 jaar, gepensioneerd landmeter en amateurhistoricus uit Borne. Op Witte Donderdag, 2 april, fietste hij aan het begin van de avond van huis weg en kwam niet meer terug. Sindsdien is er niets van hem vernomen.

Femke wil volgende week een groot stuk publiceren onder de werktitel *Wat Wim wist*. Ik twijfel. Een weekblad van 14.000 abonnees kan zich geen fout permitteren als het om een vermiste dorpsgenoot gaat, en nog minder als het om de goede naam van een levende gaat. Mr. Wolbert, onze jurist, deelt die zorg.

Daarom vraag ik u om het dossier als tweede lezer door te nemen voordat ik beslis. Alles zit erin: de mails, de gespreksnotities, de appjes, de knipsels uit ons eigen archief, de schetsen, de stukken die mensen ons toestuurden. Ook de concepten, met mijn rode potlood erdoorheen; soms zegt een geschrapte alinea meer dan een gedrukte.

Let op. Mensen hebben tegen Femke gelogen; sommigen gaven dat later toe, anderen niet. In Borne liegt men net zo vaak uit schaamte als uit berekening. Let op wie wat wanneer wist, en let op de klok. Femkes eigen aantekeningen zijn bewijs, geen oordeel.

Achterin vindt u mijn vragen, werkbladen, een antwoordformulier en hints in drie stappen. Daarna volgt, verzegeld, de conclusie die Femke zelf trok. Maak die pas open als u uw eigen antwoord op papier hebt. U hebt er een paar uur voor nodig. Neem ze.

H. Kamphuis

hoofdredacteur De Bornse Bode

Inhoud van het dossier

VOORWERK

Aan de eindredacteur 3
Wie is wie 6
Het gebied 7

DEEL I · VOOR DONDERDAG

01 Een Bornse legende 9
02 Laat de landweer niet stilletjes verdwijnen 11
03 Zonnepark Zenderen: "Landweer geen probleem" 12
04 Vrijwilligers geven landweer nieuwe doornen 13
05 Volle synagoge voor de schat van Hertme 15

DEEL II · DE VERDWIJNING

06 Vrijdagmiddag 18
07 "Een wal liegt niet, zei hij altijd" 19
08 De heg, tien over zeven 20
09 Groep "Redactie Bode" 22
10 Werkdag verplaatst 24
11 Een gebedsavond, en daarna 25
12 Een wal die heel wordt 26
13 "Het is een zandhoop met doornstruiken" 28
14 Concept 1: "Borne zoekt Wim Brookhuis" 30
15 Zilverschat in de Hertmer wal 32

DEEL III · SPOREN

16 Aan de keukentafel van haar vader 35
17 Agenda en VeldKaart 36
18 Het andere Stephanus 38
19 "Eén brief, verder niets" 41
20 Een adviesvergoeding 43
21 Een fiets bij het station 44
22 De man met de detector 46
23 Concept 2: "Ontwikkelaar bood vermiste landmeter geld" 48
24 Tafel 7 49
25 Wat Marieke niet had gezegd 51
26 Wims netschrift 52

DEEL IV · WAT DE WAL VERBERGT

27 Groep "Wallenwerkers" 56

Wie is wie

DE VERMISTE

Wim Brookhuis (67) · gepensioneerd landmeter, weduwnaar, woont in Borne-Noord. Brengt al twee jaar de landweren rond Hertme en Zenderen in kaart voor een boek.

DE REDACTIE

Femke Nijhuis (34) · verslaggever van De Bornse Bode, samensteller van dit dossier.

Harry Kamphuis (59) · hoofdredacteur. Rood potlood.

mr. Ilse Wolbert · mediajurist, adviseert de Bode over wat wel en niet kan.

Kees Mensink (51) · fotograaf van de Bode.

ROND WIM

Marieke Brookhuis (38) · zijn dochter, verpleegkundige in Enschede.

Gerda Lammertink (71) · buurvrouw, kent Wim al veertig jaar.

Arjen Pots (44) · buurman aan de andere kant.

Hans Velthuis (63) · oud-leraar aardrijkskunde, medeoprichter en secretaris van de Werkgroep Oude Wallen Twente. Vond in 1998 de Zilverschat van Hertme.

Ria Hofman (49) · vrijwilliger bij de werkgroep.

Gert Ruiterkamp (73) · oud-collega van Wim, eveneens landmeter b.d.

MET BELANGEN IN DE WAL

Bennie Oude Egbrink (54) · melkveehouder op Erve Egbrink, Hertme. Over zijn land lopen de walvakken H4 tot en met H6.

Ronald Vrielink (47) · directeur van Vrielink Grond & Energie, ontwikkelaar van zonnepark Zonneveld Zenderen.

Laura Smit (41) · compagnon van Vrielink.

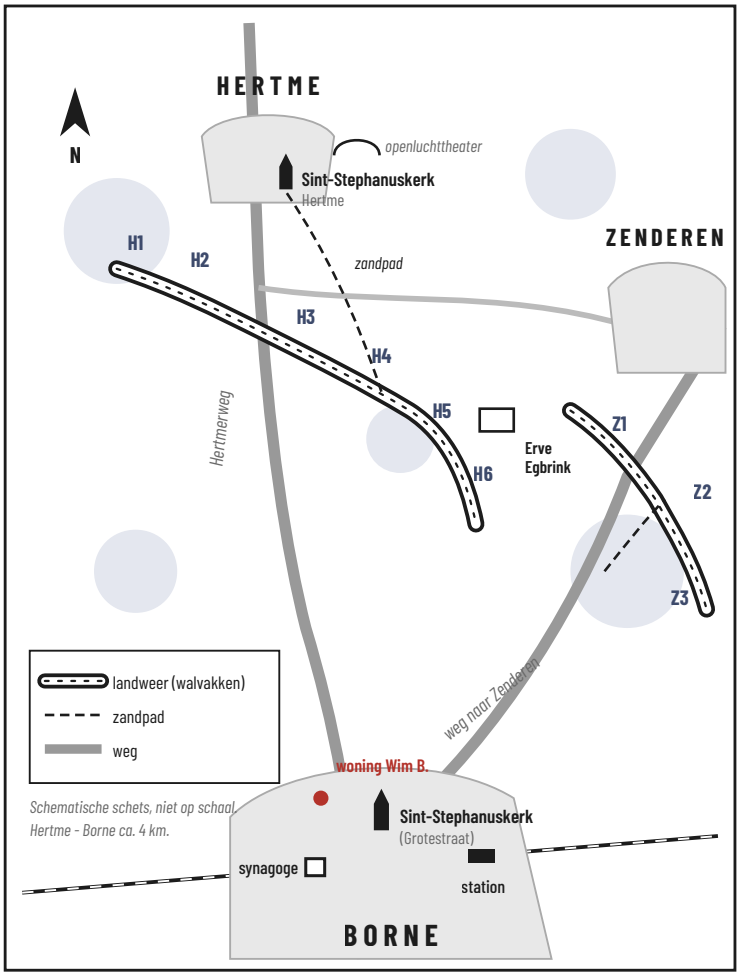
Dirk-Jan Hofstede (27) · hobbyzoeker met metaaldetector, uit Hengelo.

TIPGEVERS

Wendy ter Horst · lezeres, forens.

Theo Bruns (58) · lezer, werkt in ploegendienst.

Het gebied

Situatieschets van de redactie (Kees Mensink), gemaakt op 7 april. De walvakken H1 tot H6 en Z1 tot Z3 volgen de nummering van de Werkgroep Oude Wallen Twente. Erve Egbrink ligt aan de oostkant van H5; de percelen van H4 tot en met H6 horen erbij.

DEEL

I

Voor donderdag

FEBRUARI 2026 · MAANDAG 30 MAART · DINSDAG 31 MAART

In dit deel staan de stukken van vóór de verdwijning: de laatste mails die Wim Brookhuis aan de redactie stuurde, en vier stukken uit ons eigen archief die ik na zijn verdwijning heb opgezocht omdat ze over hem, de landweer of de mensen om hem heen gaan. Ze staan hier vooraan omdat je ze nodig hebt om de rest te begrijpen. **F.N.**

STUK 01 MA 30 MRT - DI 31 MRT 2026 E-MAIL

Een Bornse legende

Bron: inbox redactie, doorgestuurd naar dossier door F. Nijhuis

Van: w.brookhuis@[...]
Aan: redactie@debornsebode.nl
Datum: maandag 30 maart 2026, 21.37
Onderwerp: iets voor Femke Nijhuis?

Geachte redactie,

Ik richt mij tot mevrouw Nijhuis, die vorig jaar dat stuk schreef over de oude grenspalen bij Zenderen. Dat stuk was goed. Er stonden twee fouten in, maar dat was niet haar schuld; dat had ze van een ander.

Ik ben al twee jaar bezig de landweren rond Hertme en Zenderen op te meten. Niet met de ogen van een liefhebber maar met die van een landmeter: met een jalon, een meetlint, een GPS-ontvanger en de oude kadasterkaarten ernaast. Ik heb 41 jaar bij het Kadaster gewerkt en ik weet hoe eigenwijs grond kan zijn. Een wal liegt niet. Mensen wel eens.

Ik heb iets gevonden dat een Bornse legende onderuithaalt. Ik ga het nu nog niet zeggen, ook niet tegen u. Eerst moet iemand de kans krijgen het zelf recht te zetten. Dat ben ik hem verschuldigd, we hebben jaren samen in de modder gestaan. Maar als het niet gebeurt, dan wil ik dat het goed in de krant komt, met kaarten erbij, en niet als roddel.

Zou u mij na Pasen eens willen spreken? Ik kom graag naar de redactie. Mijn boek over de wallen is voor driekwart klaar; dit wordt het laatste hoofdstuk, denk ik.

Met vriendelijke groet,
W. (Wim) Brookhuis
landmeter b.d.

Van: f.nijhuis@debornsebode.nl
Aan: w.brookhuis@[...]
Datum: dinsdag 31 maart 2026, 09.15
Onderwerp: RE: iets voor Femke Nijhuis?

Beste meneer Brookhuis,

STUK 02 DE BORNSE BODE, WO 18 FEB 2026, P. 9 ARCHIEF · INGEZONDEN

Laat de landweer niet stilletjes verdwijnen

Bron: archief Bode, rubriek Ingezonden

De Bornse Bode

WOENSDAG 18 FEBRUARI 2026 · INGEZONDEN

Laat de landweer niet stilletjes verdwijnen

Een lezer over wallen, stallen en zonnepanelen

Wie op een winterochtend van de kerk in Hertme het zandpad oploopt, ziet ze liggen: lage, langgerekte wallen met aan weerszijden een greppel, begroeid met sleedoorn, meidoorn, braam en hier en daar een scheve eik. Het zijn de resten van de landweer, een grens- en verdedigingswerk uit de late middeleeuwen. Wie hier vroeger met vee of kar door wilde, moest langs een doorgang die je kon afsluiten. Een landweer hield geen leger tegen, maar wel rovers, veedieven en ongewenste tol.

Ik meet deze wallen al twee jaar op. Ik vergelijk ze met het minuutplan van 1832, de eerste kadasterkaart, en met wat er later van is gemaakt. Mijn conclusie: van de oorspronkelijke landweer rond Hertme en Zenderen is minder over dan men denkt, en wat over is, verdwijnt snel. Hier een stukje voor een inrit, daar een stukje voor een maïsakker. Niemand doet iets verbodens, maar samen is het een sloop.

Er liggen twee plannen op tafel die mij zorgen baren. Een melkveehouder in Hertme wil zestig meter wal afgraven voor een nieuwe stal. En bij Zenderen wil een ontwikkelaar een zonnepark aanleggen dat precies tegen de walvakken Z1 tot Z3 aan komt te liggen. Ik heb niets tegen stallen en niets tegen zonnepanelen. Maar wie iets weghaalt dat zes eeuwen oud is, moet eerst precies weten wat het is.

Daarom heb ik, samen met anderen, gevraagd om te onderzoeken of de best bewaarde stukken een beschermde status kunnen krijgen. Dat is een gewone procedure, met hoorzittingen en ruimte voor bezwaar. Ik hoop dat het onderzoek eerlijk is en dat het op meten berust, niet op gevoel. Ook niet op mijn gevoel.

Mijn kaarten zijn binnenkort klaar. Wie wil meelopen, is welkom.

W. Brookhuis, Borne

Dit was zijn derde brief in twee jaar. Altijd keurig, altijd een kaart erbij die we niet konden plaatsen. H.

STUK 03 DE BORNSE BODE, WO 4 MRT 2026, P. 3 ARCHIEF · ARTIKEL

Zonnepark Zenderen: "Landweer geen probleem"

Bron: archief Bode. Auteur: Femke Nijhuis

De Bornse Bode

WOENSDAG 4 MAART 2026 · BORNE

Zonnepark bij Zenderen: "Landweer geen probleem"

Ontwikkelaar Vrielink wil in 2027 beginnen; omwonenden en wallenkenners kritisch

ZENDEREN - Vrielink Grond & Energie wil op ruim veertien hectare landbouwgrond ten zuiden van Zenderen een zonnepark aanleggen. Directeur Ronald Vrielink presenteerde het plan maandagavond aan ongeveer zestig omwonenden. "Zonneveld Zenderen" moet genoeg stroom leveren voor zo'n 4.500 huishoudens.

Vrielink, die het bedrijf samen met compagnon Laura Smit leidt, verwacht dat de vergunningen dit najaar rond zijn. "Dan kunnen we in het voorjaar van 2027 de schop in de grond zetten. Elke maand vertraging kost geld, en uiteindelijk betaalt de omgeving dat ook, via minder opbrengst voor het buurtfonds."

Over de landweer die langs de oostrand van het terrein loopt, is hij stellig. "We blijven vijf meter van de wallen af. We planten er zelfs extra haag bij. De landweer is geen probleem, de landweer is een kans." Op de vraag of de wallen volgens hem allemaal even oud zijn, antwoordde hij: "Dat laat ik graag aan de deskundigen over. We hebben een eigen archeologisch bureau ingehuurd."

Niet iedereen in de zaal was overtuigd. Een oud-landmeter uit Borne, die naar eigen zeggen al twee jaar de wallen opmeet, stelde dat het terrein "niet op vijf meter maar op nul meter" van de wal ligt bij walvak Z2. "Uw kaart klopt daar niet. Er is daar een bres in de wal, en die bres hoort er niet." Vrielink beloofde de kaart te laten nakijken.

Een omwonende vroeg of het park de hoorzitting over de beschermde status van de wallen afwacht. Vrielink: "We hebben alle vertrouwen in een zorgvuldige procedure."

De Werkgroep Oude Wallen Twente laat weten "positief-kritisch" te zijn. Secretaris Hans Velthuis: "Wij gaan in april met vrijwilligers die bres bij Z2 dichten. Dan ligt de wal er weer zoals het hoort, en dan zien we wel waar de panelen kunnen."

werkgroep in 1996 op. Hij werd in de regio bekend door de Zilverschat van Hertme, die hij in 1998 in de wal aantrof.

De werkgroep heeft ongeveer vijftig leden. Wie mee wil doen, kan zich melden bij het secretariaat. "We zoeken vooral jonge mensen," zegt Velthuis. "Want de wal is zes eeuwen oud, maar de vrijwilligers worden het ook bijna."

Ook landmeter b.d. Wim Brookhuis liep mee. Hij zette met een oranje-witte jalon de plantlijn uit. "Recht is recht," zei hij, "ook bij een sleedoorn."

NIEUWSBRIEF WERKGROEP OUDE WALLEN TWENTE · MAART 2026

Opgericht 1996 · Secretariaat: H. Velthuis, [adres onleesbaar gemaakt], Borne · vaste telefoon secretariaat: [nummer onleesbaar gemaakt] · Ledenadministratie: R. Hofman

Lezing. Op donderdag 12 maart vertelt onze secretaris in de synagoge van Borne over landweren en over de Zilverschat. Kom op tijd, vol is vol.

Voorjaarswerkdag zaterdag 4 april. 's Ochtends planten we sleedoorn en meidoorn bij H3, 's middags dichten we de bres bij Z2. Daarvoor laten we zand storten door Grondverzet Lansink; de levering is gepland op donderdag 2 april. Graag niet op de zandhoop klimmen, kinderen ook niet. Wim Brookhuis zet de lijnen uit.

Uit de werkgroep. Wim Brookhuis werkt aan een boek over de landweren rond Hertme en Zenderen en zoekt nog oude foto's van de wallen van vóór 1990. Heeft u die, bel dan met het secretariaat; wij geven ze door. Henk Meijer zoekt een tweede kruiwagen. De munten van de Zilverschat zijn na de lezing weer te zien in het werkgroeplokaal, elke eerste zaterdag van de maand.

(De redactie ontvangt de nieuwsbrief maandelijks; dit exemplaar uit het archief.)